

je pa drevo samo na sebi že slabo in preslabo raste, se mu mora krona sama pomladiti in brž ko kaj mladik iz krone požene, se mora drevesu gnojiti in sploh zemlja okoli drevesa vzboljšati.

Neredki vzrok nerodovitnosti sadnosnih dreves je tako imenovano pometavanje cvetja pri peščičastem drevju. Ako se blizu cvetja naglo mladike porastejo, drevo rado cvetje pomeče, zato ker rast onih mladik vse soke na se povleče in tako cvetje preraste in oslabi. Najboljše sredstvo je puščanje na vejah. S tem se jeden del rednih sokov v spodnjih delih vej zadržuje, da mladike prebohotno ne morejo več cvetja preraščati.

V hišnih vrtih se prav rado zgodi, da drevesca prebujno rastejo in ne rodijo, ker njihove korenine v premočno gnojene grede segajo, kar se posebno v špargeljnovih gredah primeri. Tu je mnogokrat težko pomagati. Sočivne grede morajo dobre pridelke vreči in se morajo ravno zaradi tega krepko gnojiti, to pa ravno močno rast sadnosnih dreves pospešuje. Pridružijo se še hude bolezni, kakor smod, rak, zmrzlina in tako se godi, da posebno jablane in črešnje, ki v takih sočivnih vrtih stojé, prav revno prospevajo. Nekaj pomaga se, ako se zidna sipa okoli korenin in med nje nasuje, še bolje pa kaže v takih vrtih le gruške, češplje in slive saditi ne pa jablan in črešenj.

Primeri se pa tudi ne redkokrat, da spodnja zemlja, v kateri drevesa stojé, že popolnoma izsesana in da drevju hrane in zemeljne moči primanjkuje. Tu pomaga razen močnega obrezanje in trebljenja dreves pognojitev spodnje zemlje. Za to pa je najboljši gnoj iz greznice in smradotokov, kateremu se še lesnega pepela primeša. Gnoj se mora z vodo zredčiti, na kar se potem ta zmes po letu v luknje blizu drevesa, najbolje meseca julija ali avgusta vlije. Luknje se napravijo $\frac{1}{2}$ metra globoke, v katere se potem $\frac{1}{2}$ škropivnice takega gnoja vlije in z vodo dopolni. Tri luknje zadostujejo na jedno drevo.

Prav priprost pomoček zoper skrnino ali protin.

M. Da imajo razne rastline posebne zdravilne moči v sebi, je vsakemu znano. Zaznavajo se take moči od dne do dne, in skušnje jih potrjujejo. Tako zdravilno moč proti skrnini, kakor razne novine pišejo, ima selar (*Opium graveolens*). Kdor to dobro gomoljevino kuhano pogosto povživa, tega se, kakor pravijo, skrnina ali protin ne loti tako lahko. Nekteri selar tudi surov kot salato povživajo, kar pa ni tako zdravo, kakor kuhan selar. Mora se na kosce zrezati in v vodi dati skuhati. Ta voda je posebno zdravilna. Mora jo toraj na skrnini bolen človek piti. Včasih se selar tudi v novomolzenem mleku, v katero se nekaj moke zamezi in muškarni oreh pridene, kuha in to potem s popečenim kruhom in krompirjem povživa. Pravijo, da bolniku, ki tako pripravljen selar je, brž bolečine odjenjajo. Tako namreč pripoveduje neki

zdravnik, ki je ta pomoček že večkrat skusil. Da bi to-le vse res bilo, koliko bolečin bi bilo človestvu prihranjenih.

M. Kako razne površne gomoljevine skozi zimo hranjevati. Nekatere cvetlice, kakor je znano se po gomoljih zasajajo in zarejajo. Tako na primer Canna, Dahlia, Georgina, Caladium, Mirabilis itd. Mnogokrat pa jeseni ni mogoče te gomoljevine ob suhem vremeni iz zemlje dobiti, kar je pa za srečno prezimovanje takih cvetlic neobhodno potrebno. Jeseni rado po delj časa dežuje ali pa rano zmrzne in marsikdo je primoran gomolje mokro, t. j. močno vode napito v klet postaviti. Tako zmočeni gomolji po zimi močno gnijejejo in nič ne pomaga, če se od zvonaj tudi nekoliko posušijo.

Tej napaki se pa da lahko opomoči, če se take gomoljevine, brž, ko so bile izkopane, v klet toda na glave postavijo, t. j. da je prirezano steblovje na vzdolj obrnjeno. Voda, kar je nje v gomoljih preveč, se v steblovje navzdol vcedi in ne more gomoljem na dalje škodovati.

Dopisi.

V Šmartnem Rožnodolinskem. (Raznotere občinske (srenjske) in natorne prikazni). Dopisnikar Rožnodolinski je hudo razdražil celjski okrajni zastop zavoljo cest, pa vendar hvala Bogu z dobrim uspehom. Šuta je navožena, na mestih vže razgrnjena, mostovi so se prenovili, še celo cestni merni kazavci so ponavpičeni; samo najnujniše pomanjkuje — grabni (jarki) kraj cest; za tiste še naj blagovoli dotična gospoda zapovedati cestnikarju narediti. Popolnoma novo občinsko gospodo dobila je Šmartinska srenja. Sami mladi možaki so, katerim želimo poguma ali korajže vestno za srenjo skrbeti: za uboge — za cerkvene potrebe, za župnijska in kaplanska poslopja, kakor tudi za šolske potrebe; ker opomniti mora dopisatelj, da nimajo Šmarčani cerkvenega odbora — vse gre iz ene ter iste denarnice. Svetuje tudi dopisatelj teh vrstic, naj si poišče srenjski predstojnik poštenega ter vestnega občinskega pisarja; ker je bojda dozdajnemu starčeku pismeni odpust doposlal. Popolnoma novo šolsko gospodo dobila je tudi Šmartinska šola. Opravil in skrbij dovolj. Najpoprej se naj poprime krajni šolski načelnik, mož bistre glave in poštenega srca, šolskega vrta, kateri vže 10 let skoraj čaka na svoje častno mesto, podedovano od rajnega dobročinitelja, rojaka Šmartinskega, rajnega preč. g. Jakob Črepinška! Resnično čudna prikazen! Šola brez šolskega vrta, šolarji brez poduka o sadjereji. Cela fara trpi velik zgubitek. Plačuje davek, mora tudi popravljati in oskrbljevati poslopja, katera zdajni učitelj skupaj z vrtom in travnikom zastonj ima! Dne 9. nov. točno ob $\frac{3}{4}$ na osem zjutraj opazila se je tukaj nenavadna natorna prikazen: Zemlje-

potres, 2 sekundi dolgo gibalo se je močno vse. V dokaz bodi: stari na pol podreni zvonik je jedva svojo poskušnjo prestal. Streslo ga je, razpokline so večje in nevarnost še hujši. Orglje bi tudi morale svoj glas dati, pa potres ni imel te zmožnosti, vendar pa toliko moč, da je vse oglušil, ter eno pišal zvinol. Tudi kaplanija je od tega potresa zdatno trpela. Prvokrat l. 1877. in zdaj pa drugokrat. Zid je razpoknil vsakokrat na enem ter istem mestu. Bodo teraj zopet popravka potrebno. — Kakor povsod, tako je tudi Rožna dolina se izneverila svojemu imenu. Slaba letina! Vina nič, kruba malo, živad poerkava, veden dež, do kolena blato, sneg, toča, blisk in grom in zdaj še zemlje potres! Ljudje ne umirajo številno veliko, vzlasti natorne smrti ne. Enega ubijejo, drugi se ostrupi, mišnice najé, tretja spovije, četrta zaduši, veliko jih krvave glave nosi, ena babica 81letna pa si je zakurila v svoji samotni hišici. Hišica zgorí, a bablje jedva uide pa vendar sprehladi in umerje. Tudi mrtvud ne prizanaša.

Od Dravinje. (Preganjanje.) „Slov. Gosp.“ je v svoji števil. 45. prinesel novico, da so nemškutarji začeli slovenske domoljube preganjati, in res, nekateri liberalni nemčurji so pravi divjaki. Velik trpin je, kdor ima nesrečo med takimi živeti in od njih odvisen biti. V mnogih okrajih po Slovenskem se je že to deloma predrušilo in na boljše obrnilo, to je, da so divji liberalci premagani, a so še okraj, kraji in fare, kder grozno strahujejo in ravno najboljše domoljubi trpijo ondi največ. Boljši, ko je človek, bolj ga obirajo, ovajajo in tlačijo, ter ga nadlegujejo in mu škodujejo kakor ose dobro sadje in tako pogubijo njegov stan in nja prihodnost. Ako se ne motimo, je pred nekolikimi leti bilo ljudskim učiteljem z okrožnico ostro prepovedano, kaj o svojih zadevah pisati v javnost; v istini je od iste dobe vse tiho! Da to ni zdrav stan, to sodi lahko vsak količkar zveden človek. Kdor pozna šege svobodnih in izobraženih narodov, vé, kako se tam sme vsaka krivica javno preresetati. Ali morejo učitelji vendar úvek molčati? Kako živahno so se poganjali od 1850 do 1870 l. učitelji na poboljšanje šolskih zadev! Ali je morebiti zdaj res vse v tako zlato dobi? — Kdor ima priliko videti in slišati, kako se nekaterim vrlim učiteljem godi, mora pritrditi, da jim ne cveto rožice, še slabše se jim godi kot nekdanj, posebno tistim, ki se starajo in takim, ki so Cerkvi še udani in narodu pravični. Vsak surovi, neotesani mesar ali golibar, če je le kolo pri šolskih gospodskih, zamore nadlegovati takšnega učitelja, naj še je tako marljiv, skrben in izobražen. Gotovo želijo vsi vrli učitelji pravi napredek in izobraževanje naroda in toraj blagor domovine in države. Kdo bi tedaj na deželi poleg duhovnov v prid ljudskega napredka in blagostana sploh naj delal kakor učitelj? Pa kaj, če mu je orožje úmnega peresa za to vzeto? Pritožiti se, je večjidel zastoj?

Od sv. Tomaža nad Veliko nedeljo. (Letina). Ker smo vse pridelke pripravili, mi je lahko o letini pisati in „Sl. Gospodarju“ naznaniti, da svojim č. bralcem pové, kako smo kaj zadovoljni z njo. Vinograde nam je zimski mraz poškodoval, posebno v nižjih legah, da je mnogo trsja popolnoma uničil; zato se nismo nadejali velikega branja. Pa to, kar še se je pokazalo, je deževje in smod zapravlil, zato smo vina malo več, kakor nič dobili; pa še to ni dobro. Potem takem bomo morali vodo piti pa kde bodo denarji? Seno je srednje zraslo, pa smo ga zavoljo deža težko posušili; rž je sneg poškodoval in bila je dračnata; zato tudi ni veliko obrodila; pšenica bila je precej lepa, oves roden, hajdna srednja, kornuza srednja. Krompir je precej obrodil, samo da je bilo nekaj bolehnega, nekateri tudi pravijo, da njim v kleti gnije. Repa je drobna zrasla, sadja so nekateri mnogo imeli, nekateri malo, nekateri pa nič. Deževje in povodnji so nam mnogo škode prizadajale.

Iz Velikih Lašic na Kranjskem. Po širokem svetu ni mnogo znana, naša „Ribniška dolina“; ker mati narava nas ni posebno nadarila s svojo lepoto. Tolikaj bolj so pa znani prebivalci, ki široko po svetu prodavajo svojo „suho robo“ (škafé, sita in rešeta) zlasti po Koroškem, Štajerskem in Hrvaškem je skoraj vsakemu znan Ribničan, ki ponuja in hvali svoja rešeta kakor jud preležano sukno. Iz tega se toraj razvidi, da nam domača zemlja daje premalo obresti, ktere želodec terja vsaki dan. Večina mož, posebno po zimi, je vedno v sosednih nam deželah. Posebno pa naši bližnji sosedni Kočevarji se preživijo večjidel na ptujem; in še ti, kar jih je doma, nam delajo preglavic s svojo povečeno nemščino. — Letošnje leto nas je s svojimi pridelki slabo obdarilo. Žita je malo, sadja pa redko ali čisto nič. Spomladi je trajal dolgo časa mraz in poleti je bilo tudi večjidel hladno in deževno. Jesen imamo pa jako lepo in toplo, ki nam obeta dosti repe in korenja, zelje je bolj slabo, ko lepo. Upamo, da ako še nekoliko časa ostane vreme stanovitno, nas bo tudi turšica, ali kakor se pri nas govori „farmentin“, bogato obdarovala.

Od sv. Jurija v Slov. goricah. (Razne pritožbe.) Slovenci slovó od nekdanj uže kot miren in potrpežljiv narod; vrh tega je tudi vesel ter hitro pozabi vse gorje, če ga le preveč ne tlačí reva in beda. A vendar se nekoliko časa sem nenavadno širi surovost in se množé pregrehe. Hudo dene domoljubu, ki mora gledati, kako kreposti našega naroda ginejo, kako zgublja dragi zaklad, svoj dober glas. Pa kaj pomaga tarnanje, če čitaš o tolikih tepežih, pobožih, ropih, tatvinah itd.? Saj nahajamo malo, da ne v vsakem listu dovolj pritožeb o naših žalostnih razmerah. Človeku se vsiljuje misel, da obup ljudi tira v ta hudodelstva. Ubogi kmet plačuje dače in mora plačati, če tudi gre zadnja kravica iz bleva, vsako

nedeljo čuje žalostni glas, da pridejo temu rubit, da drugemu posestvo prodajo; plašljivo gleda, da li bode tudi njegovo ime skoraj mej temi nesrečnejši. Zraven tega je pa njegovo življenje v vednej nevarnosti. Po noči se skoraj ne upa več iz hiše. Tukaj so na cesti ob 6. zvečer fantalini, kakor pesjanarji tam za morjem, s polenom kmeta T. iz svojih gorie mimo gredečega zaklali. Uže drugi den po zločinstvu se je eden razbojnikov sam ovadil sodnji. Djali so ga pod ključ, in tudi druge pajdaše so zaprli. Oddahnili si smo nekoliko. Pa kako se začudimo, ko budodelnike vidimo še prej ko smo ubitega zemlji izročili, prosto postopati. Se vé, da so ljudje v strahih, zlasti tisti, ki so bili priče poboja. Pa čujte, kaj ti lopovi sami govoré, in potem morebiti nam bode tudi umevna njih surovost. „E kaj se mi pa bo zgodilo? Če dobim nekoliko mesecev ali k večjemu par let; tam se mi ne bo prehudo godilo; odslužim to, pa je“. Kaj hočemo? O pomoči zoper takšne hudobije se je uže veliko tinte porabilo. Spoštovanje in pokorščine mej mlajšim ljudstvom ni niti do duhovske, niti do svetne gospodske. V cerkve ne gredo, in če pridejo, bolje bi bilo, da jih nij, ker poštene ljudi motijo. Vrh tega se pa vedejo po vzgledu drugih. Čul sem na svoje uho „saj tudi po mestih in trgih gospoda ne gre k meši, pri nas na kmetiskem je pa veliko učiteljev, ki uže davno več ne spolnjujejo druge cerkvene zapovedi.“ Toda čakajmo in gledajmo v bodočnost. Sedajna šolska mladež, ta bo pa ta — olikana. Bog daj, da bi bilo res. Sicer nas pa vsakdanja skušnja naopak uči. Nedavno so otroci iz šole domov gredé v nekej fari svojo tovaršico skušali na drevo pribiti. Kaj poročete na to? In kaj je rekla šolska oblast? — Nič. „Saj zunaj šole nismo policaji“ je nekdo odgojitelj se odrezal. V torek okoli $\frac{3}{4}$ 8 zjutraj smo tukaj čutili prav močen potres. 8 do 10 sekund je trajal in sicer od zahodne na vzhodno stran. Ljudje so plašljivo se pogledali, kure so vreščale, dveri so ropotale in druge reči se majale, kakor bi jim tal zmajnkalo.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Nemški liberalci ne morejo pozabiti mesenih loncev v Egiptu, t. j. gospodstva, katero so v Avstriji imeli do lani toliko let na največjo nesrečo vsem. Sedaj skušajo nemško prebivalstvo iznemiriti češ nemštvo je v nevarnosti, ker ministerstvo grof Taffejevo želi tudi Slovanom nekaj narodnih pravic privoščiti. V to svrhu zbornjali so njihovi glavači dr. Herbst, dr. Schmeikal, dr. Kopp in dr. Sturm, dakle sami dohtarji, uže četrti shod svojih privržencev; zadnjo nedeljo celo v cesarskem mestu Dunajskem. Mislili so in jihovi judovski listi so dovolj ščuvali, da se bode ves Dunaj zbral in razsvetljava napravil; toda le 600

Dunajčanov je došlo v dvorano, le Judje so večjidel sami svoje palače dali razsvetljati, pač pa je 3000 Dunajčanov zbral delavec Marschal ter so protestirali zoper slabo liberalno gospodarstvo. Nemški liberalci so vsled tolikega „fijaško“ prav jezni. Mislili so ves Dunaj za seboj potegnuti, zupanje ministrov pri cesarji omajati, a propali so povsod. — Velik udarec dobili so tudi pri volitvi v državni zbor v velikem posestvu v Linci; konservativci so liberalce podrl s 57 proti 50 glasom in izvolili 3 poslance konservativne; ravno toliko zgubijo liberalci. Ob enem pridobili so konservativci pri dopolnovalnih volitvah v Bukovini. Grof Hohenwarthova stranka pridobi toraj 6 glasov, ker liberalci toliko zgubijo, so ti za 12 glasov v državnem zboru na slabšem. — Državni zbor začne zborovati dne 30. novembra. — Da bode ministerstvo bolj neodvisno od judovskih in liberalno-nemških denarnih mogotcev, dovolilo se je osnovati novo banko za avstrijske dežele, predsednik je Francoz in kot katoličan čislan g. Bontovx, v upravni odbor izvoljen je tudi naš državni poslanec, g. baron Goedel. — Konservativni Nemci imajo 22. nov. v Linci shod, kder bodo protestirali zoper liberalno-nemške kričaje; iz Koroškega gre tje vrli grof Koret, iz Štajerskega kneza Alfred in Alojzij Lichtenstein in semeniški ravnatelj in poslanec č. g. Karlon in mnogo prijateljev. — Delegacije so svojo letošnje zborovanje dokončale. — V Kološu na Erdeljskem sta 2 razžaljena oficirja ranila moža, ki ju je psoval radi tega, ker sta baje magjarske vojaške prostovoljce imela za „magjarske pse“. Preiskavo je tirjal celo državni zbor v Budimpešti. — Iz Zagreba dobajajo zopet same žalostne novice, kakor tudi iz cele Hrvatske. Potres strahovito razsaja, mnogo gradov, cerkva, farovžev in hiš je porušenih. Iz Zagreba vse beži, kar le more in se drugam seli, ker potresi ne prenehajo. — V Bosni in Hercegovini nameravajo sedanjo upravo predrugačiti. Da bi le tudi kristijanom na korist bolje nego je sedanja!

Vnanje države. Turški sultan moral je prusko-nemškega poslanika grofa Hatzfelda dati za odpuščanje prositi, ker so ga bili 3 turški oficirji v svojej pijanosti z voza potegnoli in natepli. Proti Grkom in Črnogorcem pa se močno oroža; 30.000 mož hoče odposlati nad nje, Ulcinja pa še ni izročil Črnogorcem. — Gerki so se zanašali na angleškega ministra Gladstona, a ta ima vse roke polne skrbi; na Irskem žuga krvav upor in v južnej Afriki je bil Angleški general Klarke od divjih Bazutov grdo tepen; iz Afganistana pa je pozval Gladstone 30.000 angleških vojakov nazaj v Indijo, zapustivši deželo, ki je stala uže veliko krvi in denarjev. — Na Ruskem vršijo se znatne premembe: stari minister knez Gorčakov umira v Nizzi na Francoskem, doma pa hoče car zanaprej samo 4 ministre, Melikov postane minister znotranjih zadev, plem. Giers zunanjih zadev, Miljutin vojni, Abaza finančni minister. Jako prestrašilo je